

JAN CHARYTAŃSKI SJ

JAKO SZEFEK I KATECHETA

■ *Wspomnienia*

Praca zbiorowa pod redakcją
Ireny Popiołek
i Stanisława Ciślaka SJ

Wydawnictwo WAM

Spis treści

Wprowadzenie	7
------------------------	---

KS. WŁADYSŁAW KUBIK SJ

Odszedł do Pana wybitny katechetyk –

Ks. prof. zw. dr hab. Jan Charytański SJ	9
--	---

Praca naukowa	13
-------------------------	----

Praca dydaktyczna – kształcenie kadry katechetycznej	22
--	----

Współpraca w zespołach.	23
---------------------------------	----

Tworzenie nowych zespołów	24
-------------------------------------	----

Tworzenie pomostów pomiędzy Polską i Zachodem.	25
--	----

Odszedł do Pana wielki człowiek, kapłan, chrześcijanin.	26
---	----

Przypisy	28
--------------------	----

KS. KARDYNAŁ KAZIMIERZ NYCZ

ARCYBISKUP METROPOLITA WARSZAWSKI

Wspomnienie o Ks. prof. Janie Charytańskim SJ	31
---	----

KS. BP ANTONI DŁUGOSZ

Wspomnienie o Ks. prof. dr. hab. Janie Charytańskim SJ.	33
---	----

ZBIGNIEW MAREK SJ

Współbrat i nauczyciel	37
----------------------------------	----

S. CZESŁAWA MARGARITA SONDEJ OSU

Żył Bogiem i dla Boga – do Boga nas prowadził	43
---	----

1. Sympozja w Międzyzakonnym Wyższym Instytucie

Katechetycznym w Krakowie	45
-------------------------------------	----

2. Seminarium doktoranckie	47
--------------------------------------	----

3. Moje osobiste relacje z Ojcem Profesorem J. Charytańskim.	51
--	----

KS. ROMAN MURAWSKI SDB Wspomnienie o O. prof. Janie Charytańskim SJ	59
KS. BRONISŁAW TWARDZICKI „Garść” wspomnień ze spotkań z Ks. prof. Janem Charytańskim SJ.	63
KS. ANDRZEJ OFFMAŃSKI Mistrz i przyjaciel	67
KRZYSZTOF OŁDAKOWSKI SJ Wspomnienie o Ojcu Janie Charytańskim SJ	75
TADEUSZ CHROMIK SJ Wspomnienie o Ojcu Janie Charytańskim SJ	79
KS. STEFAN UCHACZ CM Mistrz konkluzji i animator pomysłów.	83
S. ELEONORA HENSCHKE CR Wspomnienie o Ojcu Janie Charytańskim SJ	91
Homilia wygłoszona podczas Mszy św. pogrzebowej przez ks. prof. dr. hab. W. Kubikę SJ.	93
Wykształcenie i zaangażowanie w tworzenie kadry katechetycznej w kraju	96
Tworzył pomosty pomiędzy Polską i Zachodem	100
Prawdziwy chrześcijanin – człowiek święty	102

■ Wprowadzenie

Śp. Ks. Prof. dr hab. Jan Charytański SJ, któremu to opracowanie jest poświęcone zasłużył swym życiem i pracą na wdzięczną pamięć.

Wspominają Go osoby, z którymi współpracował a także ci, którzy Go spotkali na swej drodze.

Nie miałam niestety zaszczytu spotkać osobiście Ojca Charytańskiego, a mimo to odnoszę wrażenie, że Ojca znałam. Lektura tych wspomnień dodatkowo utwierdza mnie w tym przekonaniu. Niewątpliwie był postacią wyjątkową.

Wdzięczna jestem Ks. Profesorowi Władysławowi Kubikowi SJ za okazane mi zaufanie i przekazanie mi redakcji tych wspomnień.

Dziękuję S. Profesor Czesławie Margaricie Sondej OSU za ogromną pomoc i zachętę w trakcie realizacji tej pracy.

Wdzięczność szczególną kieruję do Ks. dr. hab. Stanisława Cieślaka SJ, na którego zawsze można liczyć za bezinteresowny trud podczas redagowania tego tekstu.

Wreszcie dziękuję mgr. Markowi Łątkowskiemu, który dokonał niełatwego zadania, zdobywając fotografie przedstawiające Ks. Prof. Charytańskiego SJ.

Serdecznie dziękuję Wszystkim Czcigodnym Osobom, które nadesłały swoje wspomnienia o Ojcu Charytańskim.

Mamy nadzieję, że opracowanie to przyczyni się do utrwalenia pamięci o Śp. Ks. Prof. Janie Charytańskim SJ oraz Jego cnót i zalet, które zajaśnieją pełnym blaskiem.

Pozostaje nam modlić się w Jego intencji i oczekiwać na spotkanie w niebie.

Irena Popiołek

W Krakowie, luty 2015 r.

KS. WŁADYSŁAW KUBIK SJ

■ Odszedł do Pana wybitny katechetyk –
Ks. prof. zw. dr hab. Jan Charytański SJ

Podczas Eucharystii 11 sierpnia 2009 r. pożegnaliśmy w bazylice św. Andrzeja Boboli w Warszawie Ks. prof. Jana Charytańskiego SJ, nestora polskiej katechetyki, nauczyciela-mistrza wielu pokoleń katechetów, współpracownika, kierownika i twórcy licznych zespołów katechetycznych, budowniczego pomostów pomiędzy Zachodem i Polską, wybitnego jezuitę, człowieka głębokiego zawierzenia Bogu. Zmarł w domu zakonnym w Warszawie przy ul. Rakowieckiej 61, 4 sierpnia, ukończywszy 87 rok życia, 71 powołania zakonnego i 58 rok kapłaństwa.

Człowiek powoli dorasta do wielkich zadań, jakie ma w życiu spełnić, dlatego najpierw słów kilka o trudnych początkach drogi zakonnej, prowadzącej Jana Charytańskiego SJ do kapłaństwa. Urodzony 23 czerwca 1922 r. w Warszawie, z Towarzystwem Jezusowym zetknął się niemal przez przypadek. Nie przyjęty do gimnazjum

w Warszawie, zdecydował się na małe seminarium prowadzone przez jezuitów w Łęczycy a potem w Kaliszu. Tu dojrzała w nim decyzja pozostania jezuitą. Wstąpił do Towarzystwa Jezusowego niemal w przededniu II wojny światowej 14 lipca 1939 r. w Pińsku, gdzie wówczas znajdował się nowicjat, do którego kierowano kandydatów zgłaszających się do zakonu. Niestety, gdy zaczęły się urzeczywistniać postanowienia umowy Ribbentrop–Mołotow, mające na celu nowy podział Polski, 17 września polską granicę przekroczyły wojska sowieckie. Lęk słuszny przed aresztowaniem, spowodował decyzję ojca rektora domu zakonnego, by wszyscy opuścili kolegium w Pińsku i udali się w dowolnie wybranym kierunku, byle nie pozostawali na Polesiu. Z dozgonnym, jak się później okazało, przyjacielem Antonim Werykiem, Jan Charytański udał się do rodziny Weryka na Wileńszczyznę. Niestety i tutaj pobyt okazał się niebezpieczny. Trzeba było podjąć dalszą ucieczkę i wśród wielu niebezpieczeństw ze strony NKWD wędrować w kierunku Wilna. Wielu żywiło nadzieję, że Rosjanie oddadzą to miasto Litwie. I rzeczywiście pierwszy rok pobytu w Wilnie był stosunkowo spokojny. Można było najpierw jawnie, a potem na tajnych kompletach kontynuować naukę w gimnazjum. Niestety, w 1941 r. Wilno zajęli Niemcy i już w drugim roku wojny (26 marca 1942 r.) Jan Charytański wraz z innymi jezuitami został aresztowany przez Niemców i osadzony w więzieniu na Łukiszkach, a następnie wywieziony do obozu pracy w Poniewieżu. Trudne młodościencze lata, przerwany wojną co dopiero rozpoczęty

nowicjat, pobyt w Wilnie, aresztowania, obóz pracy oraz kolejne doświadczenia – to temat cennych wspomnień księdza Jana w publikacji *Trudna droga wychowawcy*¹.

Nowicjat rozpoczęty w 1939 r. Jan Charytański ukończył dopiero po zakończeniu II wojny światowej w Starej Wsi koło Brzozowa. Po zdaniu egzaminu maturalnego rozpoczął studia filozoficzne na Wydziale Filozoficznym Towarzystwa Jezusowego najpierw w Nowym Sączu w latach 1945-1946, a po opuszczeniu przez Niemców Kolegium Krakowskiego już w samym Krakowie (1946-1948). Po ukończeniu filozofii przez dwa lata (1948-1950) studiował pedagogikę na KUL-u, zdobywając tytuł magistra pedagogiki. Następnie rozpoczął studia teologiczne w Krakowie (1950-52) i w Krakowie 29 czerwca 1952 r. otrzymał święcenia kapłańskie z rąk arcybiskupa Eugeniusza Baziaka. Dalsze studia teologiczne odbywał już w Warszawie, gdzie (w 1954 r.) uzyskał kościelny stopień licencjata teologii na Wydziale Teologicznym Księży Jezuitów „Bobolanum”, co otworzyło mu drogę do dalszych stopni i tytułów naukowych. W cztery lata później w 1956 r. złożył uroczystą profesję zakonną zgodnie z prawem Towarzystwa Jezusowego.

Warto w tym miejscu zauważyć, że ksiądz Jan, zanim wszedł na drogę nauki, pracę wychowawcy rozpoczął już podczas studiów przygotowujących go do kapłaństwa w Krakowie. Prowadził przy bazylice Najświętszego Serca Pana Jezusa w Krakowie dużą grupę ministrantów. Uczyl ich łacińskiej ministrantury służenia, do Mszy Świętej na długo przed zmianami, jakie się dokonały na Soborze

Watykańskim II. Formował w duchu chrześcijańskim młode pokolenia, które do dziś wspominają jego wkład w proces ich osobowego rozwoju.

Po ukończeniu studiów teologicznych, na przełomie szczególnie trudnych dla Kościoła w Polsce lat pięćdziesiątych i sześćdziesiątych, uczył religii w gimnazjum im. Rejtana w Warszawie. Wspierał wówczas z ogromnym zaangażowaniem rodziców uczniów w walce o zachowanie nauczania religii w szkole, a kiedy to nauczanie zostało definitywnie przez władze komunistyczne ze szkół usunięte, z ogromnym zapałem organizował na szeroką skalę katechizację przy parafii św. Andrzeja Boboli, właśnie w Warszawie, i to dla wszystkich szczebli nauczania, poczynawszy od katechizacji przedszkolaków aż po na szeroką skalę tworzone duszpasterstwo akademickie oraz duszpasterstwo inteligencji katolickiej. W tę pracę wprowadzał także mnie – autora niniejszego opracowania – oraz moich współbraci, wówczas studentów teologii na „Bobolanum”, przygotowujących się do kapłaństwa.

Pragnąc pogłębić swe kompetencje w zakresie teorii i praktyki katechetycznej, Ks. Jan Charytański wyjechał na studia specjalistyczne do Instytutu „Lumen Vitae” w Belgii (lata 1958-1961). Tam uzyskał stopień licencjata z pedagogiki eksperymentalnej na Uniwersytecie w Louvain. Trzyletni pobyt w Belgii i częściowo we Francji był dla niego czasem wielkiego dojrzewania w wierze i gruntownego zdobywania wiedzy teologicznej i katechetycznej. Przeżył wtedy jednak niezwykle trudny okres samotności, ubóstwa, a zwłaszcza zderzenia się z nowymi nurtami teo-

logicznymi, które stanowiły przygotowanie do II Soboru Watykańskiego, ale dla Polaka zza „żelaznej kurtyny”, okresu koszmarnego komunizmu i braku dostępu do bogatej literatury zagranicznej, był swego rodzaju szokiem, który, jak sam mówił, o mało co nie spowodował szybkiego powrotu do Warszawy. Autentyczne zawierzenie Bogu i dojrzała decyzja zdobycia lepszego przygotowania się do pracy katechetycznej w kraju, ale zarazem życzliwość wielu ludzi (ze szczególną wdzięcznością wspominał dyrektora Instytutu o. Grzegorza Delcuve SJ i duszpasterza polonijnego o. Józefa Stańco SJ) pomogła przetrwać ten czas gorzkich doświadczeń, które w przyszłości zaowocowały niezwyklejmi osiągnięciami dla chwały Bożej i dobra polskiej katechetyki.

Powodowany troską o sprawę Bożą natychmiast po powrocie do kraju Ks. Jan Charytański podejmuje pracę naukowo-dydaktyczną, a zarazem tworzenie zespołu, który stał się zaczątkiem prawdziwego ruchu katechetycznego w Polsce.

Praca naukowa

Na drodze postępu w nauce stopień doktora teologii w zakresie katechetyki zdobył Ks. Jan Charytański w 1966 r. na Wydziale Teologicznym Akademii Teologii Katolickiej w Warszawie, w sześć lat później stopień doktora habilitowanego w tejże Akademii (w 1972 r.). Tytuł profesora zwyczajnego teologii otrzymał w 1977 r.

Nie dziwi zatem, że w tymże roku jako konsultor polskiej delegacji uczestniczył w Synodzie Katechetycznym (w 1977 r.), a w 1979 r. był jednym spośród dziesięciu ekspertów na sympozjum biskupów Europy poświęconym wychowaniu młodzieży.

Szczególną dziedziną zainteresowań autora, poza ogólną teorią katechetyczną² była tak zwana katechetyka materialna, a więc zagadnienie integralności celów, zadań i treści katechezy uwarunkowanych nauką Soboru Watykańskiego II. Wyrazem tego są liczne artykuły drukowane w różnych czasopismach, a także często na łamach „Katechety”³. Warto wspomnieć, że z długoletnim redaktorem „Katechety” ks. Marianem Finke łączyła ich przyjaźń i stała współpraca tak na łamach pisma, jak i w Komisji Katechetycznej Episkopatu Polski.

Niedługo po zakończeniu Soboru Watykańskiego II, chcąc dotrzeć z nową myślą katechetyczną i pedagogiczno-dydaktyczną do szerszych kręgów katechetów, od 1969 r., Ks. J. Charytański redagował i publikował *Biuletyn Katechetyczny* na łamach „Collectanea Theologica”. Przede wszystkim jednak skupiał się na opracowywaniu zagadnienia celów i treści katechizacji w świetle dokumentów Soboru Watykańskiego II. Choć wiele lat minęło od tamtego czasu, zaprezentowane ujęcia, np. w artykule *Zadania katechizacji w świetle dokumentów soborowych* nie straciły na aktualności, zwłaszcza że już wówczas autor dostrzegał ważne i trudne zadania katechizacji, pojawiające się w zderzeniu z coraz bardziej uświadamianym sobie w Kościele pluralizmem we wszystkich dziedzi-

nach ludzkiego życia. Wskazywał na potrzebę katechizacji uczącej myśleć, dostrzegać nowe sytuacje i znajdować dla nich właściwe rozwiązania w poczuciu odpowiedzialności za misję całego Kościoła⁴. Bardzo obszerną i wyczerpującą pracę na wspomniany temat znajdzie także czytelnik w publikacji zbiorowej: *Inspiracje soborowe w katechetyce*⁵. Wyczerpujące natomiast opracowanie celów i zadań katechezy przynosi przede wszystkim publikacja drukowana w pracy zbiorowej *Teoretyczne założenia katechezy młodzieżowej*⁶.

Wiele prac Ks. J. Charytański poświęcił treści katechezy. Kierował się przede wszystkim wskazaniem *Ogólnej instrukcji katechetycznej* z roku 1971 (nr 14), w której czytamy: „Kościół jest stróżem i tłumaczem Pisma Świętego, z niego naucza, stale rozważając i coraz bardziej zgłębiając zawartą w nim naukę... Czerpiąc z Pisma Świętego zasadę myślenia, Kościół ożywiony Duchem Świętym – wyjaśnia je, «a i samo Pismo Święte w nim głębiej jest rozumiane i nieustannie w czyn wprowadzane»” (KO 8). Podobnie akcentuje rolę Pisma Świętego w katechezie *Adhortacja apostolska o katechizacji* (nr 27): „Katecheza będzie zawsze czerpać swoją treść z żywego źródła Słowa Bożego, przekazanego przez Tradycję i Pismo Święte, gdyż «Święta Tradycja i Pismo Święte stanowią jeden święty depozyt Słowa Bożego powierzony Kościołowi» – jak to przypominał Sobór Watykański II, pragnąc, by «posługa słowa, czyli kaznodziejstwo, katecheza i wszelkie nauczanie chrześcijańskie... słowem Pisma Świętego żywiły się również korzystnie i święcie się przez nie rozwijały»”.

W świetle zacytowanych fragmentów nie dziwi, że w wielu artykułach Ks. Jan Charytański podejmuje zagadnienie katechezy biblijnej. W pierwszym z nich *Rola i miejsce Pisma Świętego po soborze watykańskim II*⁷ pokazuje Autor drogę, jaką przebyli katechetycy w traktowaniu Pisma Świętego w katechezie, poczynając od Soboru Trydencckiego aż do ostatniego Soboru; w drugim, *Katecheza posługą Słowa w Kościele*⁸, powracając krótko do historii sprzed Soboru Watykańskiego II, skupia się na roli katechezy jako posłudze słowa w Kościele. Podane w nich treści są ciągle aktualne. Artykuł pierwszy na temat katechezy biblijnej zawiera treść referatu wygłoszonego podczas IV Kursu homiletyczno-katechetycznego dla duchowieństwa, który miał miejsce w Akademii Teologii Katolickiej w dniach 10-12 września 1970 r.

Drugi artykuł na temat Pisma Świętego w katechezie opublikował Autor siedem lat później na łamach „Roczników Teologiczno-Kanonicznych”. Jak sam zaznacza, celem istotnym tego artykułu jest ukazanie zależności pojmowania posługi słowa od aktualnej samoświadomości Kościoła. Dotyka w nim także ważnego dziś dla nas w Polsce problemu stosunku nauczania religii w szkole do posługi słowa, który szeroko i z niezwykle zaangażowaniem był dyskutowany w latach siedemdziesiątych wśród katechetów na Zachodzie.

Wiele opracowań Ks. J. Charytańskiego dotyczy liturgii, ponieważ „katecheza – jak czytamy w *Adhortacji apostoelskiej o katechizacji* – z natury swej jest związana z całym sprawowaniem liturgii i sakramentów, gdyż właś-

nie w sakramentach, a zwłaszcza w Eucharystii, Jezus Chrystus działa najpełniej w celu przemiany człowieka” (nr 23). „Stąd katecheza winna stać się pomocą do czynnego, świadomego i dostojnego uczestniczenia w Liturgii Kościoła, nie ograniczając się wyłącznie do wyjaśniania znaczenia obrzędów, lecz także wychowując wiernych wewnętrznie do modlitwy, dziękczynienia, czynienia pokuty, odmawiania modlitw z ufnością, do ducha wspólnoty, właściwego zrozumienia symboliki. Wszystkie wyliczone tu elementy konieczne są do prawdziwego życia liturgicznego” (OIK nr 25). W związku z tym nie dziwi, że Ks. J. Charytański pierwszą po Soborze Watykańskim II książkę opublikował z zakresu liturgiki *Pascha Nostrum*⁹. Obszerny artykuł Autora na temat roku liturgicznego w katechezie można znaleźć w książce: *Z Dobrą Nowiną w szkole*¹⁰. W wymienionej publikacji zawarł także obszernie opracowanie nauki o Eucharystii oraz zagadnień związanych z wychowaniem eucharystycznym, zwłaszcza kształtowaniem postaw eucharystycznych¹¹. Na temat katechezy roku liturgicznego pisał także w cytowanym już wyżej artykule w „Katechecie”¹².

„Sakramenty, jak czytamy w *Ogólnej instrukcji katechetycznej*, są głównymi i zasadniczymi czynnościami, przez które Jezus Chrystus udziela ustawicznie wiernym swego Ducha, sprawiając, że stają się ludem świętym, który w Nim i z Nim oddaje się Ojcu jako miła ofiara. Sakramenty należy uznać za nieocenione dobra Kościoła, do którego należy władza szafowania nimi. Jednakże zawsze winny być odnoszone do Chrystusa, od którego czerpią

swoją moc” (OIK nr 55). Wiele uwagi poświęca Ks. J. Charytański właśnie katechezie sakramentów, szczególnie sakramentów inicjacji chrześcijańskiej. Świadczy o tym obszerny artykuł na temat katechezy sakramentalnej publikowany na łamach „Ateneum Kapłańskiego”¹³ oraz ważne studium katechetyczne *Chrzest a życie chrześcijańskie*¹⁴. Kolejny artykuł: *Wychowanie do świadomości chrztu* był drukowany w pracy zbiorowej: *Nowe życie w Chrystusie*¹⁵. W artykule *Duszpasterskie problemy bierzmowania*¹⁶ zajmuje się autor obrzędem, teologią i zadaniami duszpasterskimi wobec tego sakramentu, jak i jego wymiarem eklezjalnym, wspólnotowym.

W katechezie sakramentalnej bezsporny prymat należy się Eucharystii z uwagi na jej szczególną skuteczność w budowaniu Kościoła (por. KK 11, 17; Instrukcja *Eucharisticum Misterium* nr 5-15; OIK nr 58). Stąd to tej właśnie rzeczywistości poświęcił Ks. Charytański szczególnie wiele uwagi w artykule *Teologia Eucharystii i jej znaczenie dla wychowania*¹⁷. Nieliczne fragmenty niniejszego artykułu były także publikowane w artykule *Od Mszy świętej do zgromadzenia eucharystycznego*¹⁸. Nowe, obszerne opracowanie nauki o Eucharystii oraz zagadnienia wychowania eucharystycznego, zwłaszcza kształtowania postaw eucharystycznych, jak już wyżej zauważyliśmy, znajdzie czytelnik w przywołanej już wcześniej książce Ks. Jana Charytańskiego SJ *Z Dobrą Nowiną w szkole* (s. 65-91). Wszystkie te opracowania wzajemnie się uzupełniają.

Nie można mówić o katechezie sakramentalnej bez akcentowania wymiaru kościelnego, eklezjalnego katechezy.

Zajął się tym tematem Ks. Jan Charytański SJ w kilku publikacjach. Artykuł *Wychowanie do życia w Kościele*¹⁹ był drukowany w „Ateneum Kapłańskim” w 1963 r., a zatem w czasie trwania Soboru Watykańskiego II, zanim ukazały się „Konstytucja dogmatyczna o Kościele” i „Konstytucja duszpasterska o Kościele w świecie współczesnym”. Nie utracił jednak nic na swej aktualności i także dziś zawiera istotne wskazania dla katechezy eklezjalnej.

Treść kolejnego artykułu na temat kościelnego wymiaru katechezy: *Parafia wspólnotą przekazu wiary i życia chrześcijańskiego*²⁰ była drukowana w 1980 r. Obydwa artykuły o katechezie eklezjalnej dzieli długi okres czasu. Poprzedni artykuł wyprzedza Konstytucje Soborowe. Drugi – wciela ich treść w życie, skupiając się głównie na roli i zadaniach Kościoła lokalnego – parafii. Obydwa wymienione opracowania uzupełnia nowsze opracowanie przez Autora problematyki eklezjalnej, zamieszczone w cytowanej już książce *Z Dobrą Nowiną w szkole* (Warszawa 1991).

Szczególny aspekt kształtowania świadomości eklezjalnej przedstawił ponadto Ks. J. Charytański w artykule: *Ekumeniczny wymiar katechezy*²¹. Z kolei prezentując katechezę jako misję całego Kościoła, podjął także zagadnienie współpracy katechezy instytucjonalnej z rodziną. Konkretnie formy tej współpracy przedstawił w „planach wychowawczych” – proponowanych w *Podręcznikach metodycznych do Katechizmu religii katolickiej* oraz we „wstępach pedagogicznych” i „konferencjach dla rodziców” publikowanych w tychże podręcznikach. Teoretyczne założenia

współpracy z rodziną przedstawił w artykule *Współdziałanie rodziców z katechizacją*²².

Wśród opublikowanych prac natrafiamy także na obszerne opracowanie *Wychowanie moralne w katechezie*²³, w którym Autor podejmuje charakterystykę współlistniejących, zwłaszcza u nas w Polsce, modeli wychowania moralnego. Podsuwa jednocześnie swój model wychowania moralnego w katechezie – jak zwykł to zawsze czynić – model kompromisowy czy raczej „złotego środka”.

W określaniu teoretycznych zasad przekazu treści Ks. Jan Charytański SJ nie zapomina o podmiocie katechezy – o katechizowanym. Wyraźnie ten element występuje we wszystkich jego publikacjach. Doczekał się jednak specjalnego opracowania w artykule dotyczącym doświadczenia religijnego: *Katecheza a doświadczenie religijne*²⁴.

Trudno byłoby sobie wyobrazić znakomity dorobek polskiego katechetyka, gdyby zabrakło w nim elementu maryjnego. Ten właśnie temat podejmuje na łamach „Katechety”²⁵.

Osobny dział twórczości Autora stanowiły obszerne komentarze do katechetycznych dokumentów Kościoła. Z wielkim zapałem i starannością omawiał znaczenie *Ogólnej Instrukcji Katechetycznej*²⁶, a potem *Dokumenty synodu Biskupów 1977*²⁷ oraz główne wątki *Adhortacji* Jana Pawła II²⁸. W swych komentarzach przybliżał katechetom naukę Kościoła, podejmował właściwą ocenę nurtu kerygmatycznego i antropologicznego. Zresztą jako pierwszy w Polsce, w artykule *Mentalność współczesna a katecheza*²⁹ sygnalizował pojawienie się nurtu antropologicznego

w katechetyce. Nie dziwi zatem, że z chwilą ukazania się w Polsce drukiem w 1994 r. *Katechizmu Kościoła Katolickiego*, Ks. Jan Charytański całą swoją uwagę poświęca temu właśnie dziełu i dzieli się z czytelnikami głębokimi i kompetentnymi rozważaniami wynikającymi z dokładnej analizy – niemal kontemplacji tego tak ważnego dla Kościoła katolickiego dokumentu. Udostępnił je w kilku książkach: *Niektóre wskazania wychowawcze Katechizmu Kościoła Katolickiego* (Warszawa 1997); *Rzeczywistość miłości w Katechizmie Kościoła Katolickiego* (Kraków 1998); *Katecheza o Duchu Świętym według Katechizmu Kościoła Katolickiego* (Warszawa 1999); *Kim jestem jako człowiek i chrześcijanin* (Kraków 2006). Tę publikację przygotował we współpracy z Siostrą dr hab. Margaritą Sondej OSU. W tej ostatniej pozycji Autor omawia bardzo istotne i ważne problemy współczesnego człowieka – chrześcijanina w świetle Bożego Objawienia, rozważa egzystencjalne zagadnienia naszych czasów i wyjaśnia je na kanwie teologiczno-biblijnej w duchu *Katechizmu Kościoła Katolickiego*.

Od początku lat sześćdziesiątych Ks. Charytański informował polskiego czytelnika o rozwoju ruchu katechetycznego na Zachodzie oraz o głównych ośrodkach katechetycznych w Belgii³⁰, Holandii³¹, Francji³² i Niemczech³³. Naukowy dorobek pisarski Ks. Jana Charytańskiego SJ z różnych dziedzin katechetyki obejmuje ok. 150 publikacji – w tym 7 samodzielnie napisanych książek.